

Zinātniskie raksti 2010

2010. gada
sociālo zinātņu nozares
pētnieciskā darba publikācijas

Ekonomika
Komunikācija
Socioloģija
Sociālā politika un sociālais darbs
Tiesības
Politika

Rīga
RSU
2011

UDK 3(082)+378.6(474.3)(082)
R 48

Rīgas Stradiņa universitāte. Zinātniskie raksti: 2010. gada sociālo zinātņu nozares pētnieciskā darba publikācijas:
Ekonomika. Komunikācija. Politika. Socioloģija. Sociālā politika un sociālais darbs. Tiesības. – Rīga: RSU, 2011. – 356 lpp.

Redkolēģija:

Jānis Gardovskis (vadītājs) – *Dr. habil. med.*, profesors,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Andrejs Vilks (atb. zin. redaktors) – *Dr. iur.*, profesors,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Voicēhs Kosidovskis – *Dr. habil. oec.*, profesors,
Nikolaja Kopernika Universitāte, Polija

Deniss Hanovs – *Dr. art.*, asoc. profesors,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Osvalds Joksts – *Dr. habil. iur.*, profesors,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Vilius Ļonavičius – *Dr. soc.*, profesors,
Vitauta Lielā universitāte, Lietuva

Ando Leps – *Dr. habil. iur.*,
Universitāte Nord, Igaunija

Kristīne Mārtinsone – *Dr. psych.*, docente,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Sandra Mihailova – *Dr. psych.*, asoc. profesore,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Vladimirs Ovčinskis – *Dr. habil. iur.*,
Krievijas Federācijas Konstitucionālā tiesa, Krievija

Ženija Roja – *Dr. med.*,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Leona Stašová – *Dr. art.*, docente,
Hradec Králové Universitāte, Čehijas Republika

Aivars Vētra – *Dr. med.*, profesors,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Lolita Vilka – *Dr. phil.*, asoc. profesore v. i.,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Vladislavs Volkovs – *Dr. sc. soc.*, asoc. profesors,
Daugavpils Universitāte, Latvija

Redakcijas padome:

Inna Dovladbekova – *Dr. oec.*, profesore,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ilga Kreituse – *Dr. hist.*, profesore,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Rītma Rungule – *Dr. sc. soc.*, asoc. profesore,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Sergejs Kruks – *Dr. sc. inf.*, asoc. profesors,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Aivars Vētra – *Dr. med.*, profesors,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Vija Sīle – *Dr. phil.*, profesore,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Andrejs Vilks – *Dr. iur.*, profesors,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Tenis Nīgulis – Izdevniecības un poligrāfijas daļas vadītājs,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Visi krājumā ievietotie raksti ir recenzēti.
Citējot atsauce obligāta

Atbildīgā redaktore: Aija Lapsa
Redaktori: Inga Lievīte, Regīna Jozauska, Jānis Zeimanis
Tehniskā redaktore: Ilze Reitere
Datorgrāfiķe: Ilze Stikāne

© Rīgas Stradiņa universitāte, 2011
Dzirčiema ielā 16, Rīgā, LV-1007

ISBN 978-9984-788-96-8
ISSN 1407-9453

Saturs

Ekonomika

Kvalitātes vadības sistēma organizācijās kā efektīgas vadības nodrošināšanas instruments produktivitātes kāpināšanai <i>Valdis Janovs, Zane Driņķe</i>	5
Jauna termina “pircēju stimulēšana” ieviešana <i>Irina Lotko</i>	9
Latvijas rūpniecības politika: sākotnējā, esošā, vēlamā <i>Dainis Zelmenis, Valdis Perlovskis</i>	13

Komunikācija

Latvijas Valsts prezidentu verbālās komunikācijas efektivitātes mērījumi <i>Zane Šneidere</i>	22
Latvijas mediju blogosfēra: politisko, personisko un korporatīvo blogu funkcijas <i>Anda Rožukalne, Ruta Siliņa</i>	30
Ētiskie priekšstati 10–12 gadu vecu bērnu jauno mediju lietošanas paradumos <i>Iva Skulte</i>	41

Socioloģija

Eidžisma cēloņi un izpausmes Latvijā <i>Silva Omārova</i>	53
Pensijas vecuma cilvēku aktivitātes nozīme hroniskas slimības trajektorijas vadīšanā <i>Signe Mežinska</i>	59
Lokālās kopienas digitālo tīklu globālajā telpā <i>Rasa Šmite</i>	68
Latvijas iedzīvotāju veselības dzīvesstili: individuālās izvēles alternatīvas <i>Vents Sīlis</i>	79
Latvijas iedzīvotāju medikamentu lietošanas paradumi saaukstēšanās slimību gadījumos <i>Ieva Salmane-Kuļikovska, Signe Dobelniece, Rīta Rungule</i>	96
Materiālā labklājība kā ģimenes dzīves kvalitātes komponents: bērnu ar īpašām vajadzībām ģimeņu materiālās labklājības raksturojums <i>Jolanta Millere</i>	110
Mākslas vērtība globalizētajā ekonomikā <i>Jeļena Budanceva</i>	119
Individuālās biogrāfijas kā sociālās izziņas resurss laikmeta procesu pētniecībā <i>Maruta Pranka</i>	129
Novērtējuma pētījuma izmantošanas prakse veselības aprūpes politikas veidošanā Latvijā <i>Anda Laķe</i>	137
Kopienas mediju loma kopienas komunikācijā <i>Gunta Darbiņa</i>	147

Sociālā politika un sociālais darbs

Iedzīvotāju līdzdalības priekšnoteikumi pašvaldības sociālās politikas veidošanā <i>Mārtiņš Moors</i>	153
--	-----

Profesionālā saskarsme ar klientu sociālā darba praksē <i>Ilvija Razgale</i>	163
HIV infekcijas riska grupas demogrāfisks un sociāli ekonomisks raksturojums Latvijā <i>Ieva Pranka</i>	171
Tiesības	
Ceļu satiksmes organizācijas administratīvi tiesiskās problēmas <i>Tengizs Džibuti</i>	183
Jauno tehnoloģiju izmantošanas tendences noziegumu novēršanas un apkarošanas jomā <i>Andrejs Vilks</i>	201
Homoseksualitāte kā vajāšanas iemesls starptautiskās aizsardzības pieteikumā Eiropas Savienībā <i>Ginta Leimane</i>	208
Mūsdienu tirgus sabiedrība Latvijā un tās ietekme uz noziedzības sociālo prevenciju <i>Artis Velšs</i>	216
Eiropas Savienības tiesu varas atzaru raksturojošie aspekti <i>Renāte Fila</i>	223
Kriminālistikas objekts, priekšmets un likumsakarības, kriminālistikas jēdziens <i>Aigars Evardsons</i>	229
Nodokļu maksātāja labticības prezumpcija <i>Milana Beļeviča</i>	234
Elektroniskās veselības kartes sistēmas kā e-Veselības sastāvdaļas tiesiskās reglamentācijas nepieciešamība <i>Agnese Gusarova</i>	241
Pacientu tiesību aizsardzība Latvijā: aptiekas apmeklētāju izpratne par savām tiesībām <i>Vita Ozoliņa, Elīta Poplavska</i>	252
Politika	
Partiju publiskā diskursa intertekstualitāte <i>Ilze Dzalbe</i>	266
Etnisko un lingvistisko faktoru ietekme uz iedzīvotāju politisko orientāciju Latvijā laika periodā no 1996. gada līdz 2008. gadam <i>Elīna Vikmane, Ilga Kreituse</i>	277
Latvijas ārpolitiskais diskurss ekonomiskās krīzes apstākļos 2009. gadā <i>Māris Cepurītis</i>	285
Militārā un ekonomiskā sektora mijiedarbība Latvijā: kravu pārvadājumu uz Afganistānu piemērs <i>Māris Andžāns</i>	303
Krievijas un Gruzijas konflikta atspoguļojums medijos: latviešu un krievu valodā iznākošo laikrakstu salīdzinājums <i>Simona Gurbo, Sintija Feodorova</i>	311
Pasaules ekonomiskās krīzes ietekme uz dominējošiem diskursiem: Ķīnas Tautas Republikas un Amerikas Savienoto Valstu attiecību piemērs <i>Mārtiņš Daugulis</i>	322
Sadarbība ar naidīgu varu un mazas valsts suverenitāte: Latvijas politiskās elites sadarbība ar PSRS 1940. gada jūnijā–jūlijā <i>Daina Bleiere</i>	328
Taivānas vadošais politiskais diskurss attiecībā uz Ķīnas Tautas Republiku ekonomisko izaicinājumu laikā <i>Jeļena Staburova, Anna Sedova</i>	341
Ķīniešu vārds “krīze” starptautiskajā politiskajā diskursā un tā interpretācijas problēma <i>Una Aleksandra Bērziņa</i>	349
Autoru alfabētiskais rādītājs	356

Ceļu satiksmes organizācijas administratīvi tiesiskās problēmas

Tengizs Džibuti

Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Kopsavilkums

Raksta priekšmets ir ceļu satiksmes organizācija un drošība administratīvi tiesiskajā aspektā.

Īpaša loma šajā pētījumā ir vispārīgajiem administratīvajiem aktiem (kurus sauc arī par vispārīgajiem rīkojumiem un normatīvajiem administratīvajiem aktiem, kas vērsti pret personām, kuri nosakāmi, pamatojoties uz vispārīgām īpašībām, vai maina lietu publiski tiesisko statusu, ar ko izveido rīcības noteikumus un kas paredzēti individuāli nenoteiktu personu grupām, kas satur vispārēji saistošus uzvedības normas un palīdz izpildīt tiesību aktus utt.), jo īpaši ceļa zīmēm, satiksmes gaismas signāliem un ceļa apzīmējumiem, kuru norādījumi ceļa lietotājiem jāievēro pat tad, ja tie šķiet pretrunā ar citiem ceļu satiksmes noteikumiem.

Speciālajā literatūrā ir minēts, ka tikai tad iespējams panākt būtiskus drošības rādītāju uzlabojumus, ja vienlaikus ar ceļu atjaunošanu un optimālu satiksmes organizāciju tiek veidota cilvēku apziņa un drošības jautājumi ieaudzināti nākamajām paaudzēm. Tas nav iespējams bez sabiedrības uzticības valsts pārvaldei un satiksmes organizācijai; tam nepieciešamas skaidras, caurspīdīgas un likumīgas procedūras.

Satiksmes organizācijas administratīvi tiesisko problēmu risināšana un tās pakļaušana administratīvā procesa regulējumam veicinās likumību, noteiktību un stabilitāti šajā jomā, līdz ar to garantēs nepārtrauktu, ritmisku un ātru ceļu satiksmes norisi, kā arī maksimāli nodrošinās tās drošību un ērtību.

Atslēgvārdi: ceļu satiksme, ceļu satiksmes organizācija un drošība, administratīvais process, administratīvi tiesiskās problēmas, vispārīgais administratīvais akts.

Ievads

Kā zināms, administratīvo tiesību piemērošanas uzdevums ir sabalansēt personas un sabiedrības intereses, radīt vislabāko līdzsvaru starp personas atsevišķo un sabiedrības kopīgo interešu ievērošanu, vienlaikus nodrošinot personu pret viņa tiesību un leģitīmo interešu neattaisnotu ierobežošanu [1, 141. lpp.].

Jāuzsver, ka galvenās risināmās problēmas transporta nozarē ir infrastruktūras kvalitāte un satiksmes drošība, kas nodrošinātu transporta sistēmas ilgtspējību, izglītība un pētījumi, kas nodrošinātu pamatotāku lēmumu pieņemšanu, kā arī profesionāli nozares speciālisti. Droša satiksme kā virsmērķis ir noteikta arī Transporta attīstības pamatnostādņēs 2007.–2013. gadam [2, 29. lpp.].

Latvija ir sasniegusi automobilizācijas līmeni 300 automobiļi uz 1000 iedzīvotāju. Saskaņā ar Zviedrijas Ceļu un transporta institūta (VTI) speciālistu atzinumu, automobilizācijas līmenis, kas pārsniedz 300 aut./1000 iedz., uzskatāms par nosacītu automobilizācijas piesātinājuma līmeni. Šādos apstākļos, piemēram, Zviedrijā satiksmes drošība līdz ar apkārtējās vides aizsardzību ir atzīstama par

valsts prioritāti. Tādēļ pastiprināta uzmanība jāpievērš satiksmes organizācijas un satiksmes drošības uzlabošanas pasākumiem autoceļu tīklā – jārada droša vide visiem ceļu satiksmes dalībniekiem [3, 12.-13. lpp.].

Latvijā uz 2010. gada 1. janvāri bija reģistrēti 1 168 357 transportlīdzekļi, no tiem puse ir tiesīga piedalīties ceļu satiksmē [4].

Uz 2010. gada 1. janvāri Latvijā bija 788 821 aktīva vadītāja apliecība [5].

Ņemot vērā augošo ceļu transporta skaitu, starp pasaules valstīm tika nolemts turpināt standartizēt satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus un to uzstādīšanas noteikumus, tuvinot un vienādojot dažādu valstu prasības, līdz ar to 1968. gada 8. novembrī Vīnē tika parakstīta Konvencija par ceļu satiksmi [6] un Konvencija par ceļa zīmēm un signāliem [7]. Šīs konvencijas Latvijā ir spēkā no 1993. gada 19. oktobra [8], un, balstoties uz tām, ir radīti ceļu satiksmes normatīvie akti un standarti.

Satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi ir ceļa zīmes, luksofori, signālstabiņi, aizsargbarjeras, gājēju barjeras, vertikālie un horizontālie ceļa apzīmējumi un citi tehniskie līdzekļi [9].

Ikdienā ceļu satiksmē gan autovadītāji, gan gājēji saskaras ar dažādiem satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem. Ir vitāli svarīgi, lai pirms to uzstādīšanas (uzlikšanas) tiktu veikta savlaicīga un rūpīga izpēte, seku analīze, demokrātiskas un tiesiskas valsts pamatprincipu ievērošana, ieinteresēto personu (iespējamo adresātu, trešo personu, nevalstisko organizāciju) pienācīga uzklauššana, kā arī samērīguma nodrošināšana starp sabiedrības un privātpersonu interesēm. Tas prasa lielu uzmanību, atbildību un normatīvajos aktos noteiktās kārtības ievērošanu. Šie uzdevumi atbilstošāk un vieglāk risināmi administratīvā procesa ietvaros, kas pašlaik netiek piemērots, līdz ar to satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izvietojuma procedūras neatbilst sabiedrības vajadzībām un normatīvo aktu prasībām.

Darba mērķis

Praksē sastopami gadījumi, kad satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi tiek izvietoti (uzlikti), kļūdaini, nelikumīgi, pretēji valsts standartiem, pretrunīgi vai neizpildāmi, kas negatīvi ietekmē ceļu satiksmes drošību un ērtību, provocē ceļu satiksmes dalībniekus uz pārkāpumiem (nevieta piesaistot ceļu policijas pastiprinātu uzmanību sodīšanas nolūkā), veicina avārijas situāciju un ceļu satiksmes negadījumu rašanos, izraisa ceļu satiksmes dalībnieku nesaprašanos, neapmierinātību un tiesisko nihilismu.

Ļoti lielas briesmas ceļu satiksmei rada ceļu satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu bojāšana, patvaļīga noņemšana, uzstādīšana, pārvietošana, aizsegšana u. tml. [10, 11. lpp.]. Ne velti par šādām darbībām paredzēta administratīvā atbildība [11].

Administratīvām tiesībām ir jāspēj sekot līdzi sabiedrības dzīves izmaiņām, sociālai pieredzei un adekvāti jāatspoguļo pārmaiņas, nevis vienkārši jāfiksē, jākonstatē, bet adekvāti jāsaģatavo un jāievieš sabiedriskajai pieredzei atbilstošs administratīvi tiesiskais regulējums. Varētu teikt, ka tā ir administratīvo tiesību zinātnes misija. Noteikt taisnīgu un adekvātu administratīvo tiesību zinātnes, administratīvo tiesību aktu sistēmas un pārvaldes sistēmas attiecības ir nepieciešams turpmākai sociālās sfēras un ekonomikas attīstībai valstī [12, 30.-31. lpp.].

Ņemot vērā, ka administratīvo tiesību uzdevums ir radīt apstākļus publiskās administrācijas optimālai administratīvajai darbībai [13, 17. lpp.], šī raksta mērķis ir ceļu satiksmes organizācijas administratīvi tiesisko problēmu pētīšana un tās pakļaušanas administratīvā procesa regulējumam pareizības un efektivitātes izvērtēšana, lai garantētu nepārtrauktu, ritmisku un ātru ceļu satiksmes norisi, kā arī maksimāli nodrošinātu tās drošību un ērtību.

Metodes

Pētījumā autors izmanto zinātniskās pētniecības metodes: vēsturisko, analītisko, sistēmisko, salīdzinošo un loģisko.

Nozīmīga loma darbā ir analītiskajai un salīdzinošajai metodei, kas tiks izmantota, pētot un vērtējot ceļu satiksmes organizācijas pamatus un ceļu satiksmes organizācijas līdzekļu tiesisko dabu. Tika pieprasītas un izanalizētas valsts un pašvaldības iestāžu, ekspertu paskaidrojumu vēstules, apkopot

un pētīti jaunākie tiesu nolēmumi, zinātniskā, juridiskā un speciālā literatūra, normatīvie akti, valsts un starptautiskie standarti, politikas plānošanas dokumenti, fotogrāfijas, ceļu satiksmes organizācijas shēmas, statistikas dati, kā arī autora uzkrātie materiāli.

Ar vēsturisko metodi tika pētīti administratīvā procesa ieviešanas un satiksmes organizācijas līdzekļu uzstādīšanas (uzlikšanas) vēsturiskie aspekti. Vēsturiskā metode ļāva autoram izsekot Saeimas un speciālistu nostājai vispārīgo administratīvo aktu sakarā, parādīja viedokļu attīstību laika gaitā.

Loģiskā metode tika izmantota, lai izpētītu jēdzienu saturu un aplūkotu to pārveidošanos.

Diskusija un rezultāti

Ceļu satiksmes organizācijas mērķis ir nodrošināt nepārtrauktu, ritmisku un ātru ceļu satiksmes norisi, kā arī maksimāli garantēt tās drošību [14, 36. pants]. Plānojot [..] apbūvi, [..] nepieciešams paredzēt pasākumus, lai varētu nodrošināt ērtu un drošu satiksmi [..] [14, 39. pants].

Lai sasniegtu iepriekš minētos mērķus, likumdevējs paredzēja stingrus noteikumus un standartus satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izvietojumam, kas nosaka pamatprasības un nosacījumus no tehniskā viedokļa, nepievēršoties jautājuma risināšanas tiesiskajām procedūrām.

Jebkuram ceļam jābūt aprīkotam ar nepieciešamajām ceļu inženierbūvēm un satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem atbilstoši obligāto standartu, tehnisko normatīvu un noteikumu prasībām [14, 5. pants].

Ceļa pārvaldītājam ir pienākums nodrošināt, lai ceļš pastāvīgi tiktu uzturēts satiksmei drošā stāvoklī atbilstoši normatīvajiem aktiem un standartiem ceļu satiksmes drošības jomā, organizēt satiksmi un nodrošināt ceļa, tā mākslīgo būvju un inženierbūvju, kā arī satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu uzturēšanu lietošanas kārtībā atbilstoši normatīvajiem aktiem un standartiem ceļu satiksmes drošības jomā [14, 6. panta 1. daļa].

Savukārt nozares speciālisti norāda, ka satiksmes drošības līmeņa paaugstināšana ir komplekss uzdevums, kas aptver organizatoriska, inženiertehniska, tiesiska, ekonomiska, medicīniska un cita rakstura jautājumu risināšanu [15, 7. lpp.]. Tādējādi jābūt paredzamam un transparentam procesam, kura ietvaros satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi tiktu uzstādīti, noņemti, pārvietoti utt., kas dotu iespēju tajā piedalīties visām iesaistītajām personām, lai aizsargātu savas tiesības un intereses.

Ceļa zīmes ir vismasveidīgākais satiksmes organizācijas tehniskais līdzeklis. Augsta kvalitāte, precīza un pamatota uzstādīšana, pienācīga uzturēšana ir faktori, kas nodrošina satiksmes dalībniekus ar vajadzīgo informāciju un paaugstina satiksmes drošību [16, 3. lpp.].

Pētot transportlīdzekļu vadītāju uztveres īpatnības, konstatēts, ka aptuveni 85% informācijas par ceļa un satiksmes apstākļiem tiek iegūta vizuāli. Tādēļ satiksmes regulēšanas tehnisko līdzekļu redzamībai, to uztveres attālumam, izvietojumam un orientācijai ir milzīga nozīme drošas satiksmes norisē [17, 13. lpp.].

Ņemot vērā ievadā minētos datus, var secināt, ka ar katru gadu pieaug transportlīdzekļu un jaunu ceļu skaits, turklāt ceļu satiksmes organizācija laika gaitā attiecas uz jo lielāku iedzīvotāju daļu (autovadītājiem, gājējiem, velosipēdistiem u. c.), proti, ceļu satiksmes dalībniekiem, tāpēc rodas nepieciešamība pakļaut ceļu satiksmes organizāciju atbilstošam un mūsdienīgam regulējumam.

Tajā pašā laikā dažas valsts un pašvaldības iestādes, kuru kompetencē ir ceļu satiksmes organizēšanas un drošības, kā arī personu, valsts tiesību aizsardzības un pašvaldību pārraudzības jautājumi, pretēji Administratīvā procesa likumam [18, 13. lpp.] un Valsts pārvaldes iekārtas likumam [19, 13. lpp.], vienotai Latvijas tiesu praksei un judikatūrai, juridiskajā un speciālajā literatūrā izteiktajiem viedokļiem, neatzīst satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus par administratīvajiem aktiem, kas nesekmē iepriekš minēto mērķu sasniegšanu, nepamatoti atstumj individuus, nevalstiskās organizācijas un pilsonisko sabiedrību kopumā no līdzdalības šajos procesos, vairo neuzticību valsts pārvaldei.

Piemēram, Rīgas dome un tās Satiksmes departaments, kuri atbild par satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem galvaspilsētā, uzskata, ka satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi nav administratīvie akti, jo netiek izdoti attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, bet gan atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajam ir pārvaldes lēmumi (individuālie tiesību akti, kas vērsti uz tiesisku seku nodibināšanu, grozīšanu vai izbeigšanu valsts pārvaldes jomā) [20, 21, 22, 23].

Rezultātā šo iestāžu uzliktie satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi, kā arī faktiskā rīcība, tos neuzstādot, nenonēmot, nenomainot vai nepārvietojot, neatbilst administratīvā procesa regulējumam un vispārējiem tiesību principiem. Tas savukārt aizskar sabiedrības un konkrētu privātpersonu tiesības un tiesiskās intereses, kā arī negatīvi ietekmē ceļu satiksmi un tās drošību kopumā.

Diemžēl vēl nākas sastapties ar absolūti kļūdainu uzskatu, ka administratīvā procesa prasību ievērošana apgrūtina iestādes darbu [24, 142. lpp.]. Tieši pretēji, administratīvais process ir kā kompass un arī sliedes, pa kurām droši un mērķtiecīgi jāvirzās uz priekšu satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu pamatotā un legālā uzstādīšanā (uzlikšanā).

Valsts un pašvaldību iestādēm saskaņā ar Administratīvā procesa likumu, pirms uzstādīt (uzkrāsot) konkrēto satiksmes organizācijas tehnisko līdzekli, ir:

- 1) jāierosina administratīvā lieta;
- 2) jāiegūst nepieciešamā informācija un jāuzklausa iespējamo adresātu un trešo personu viedokļi un argumenti lietā;
- 3) jāizvērtē lietas apstākļi, jāapsver administratīvā akta izdošanas lietderība, jāizdara lietderības apsvērumi, jāpiemēro Administratīvā procesa likuma 4. panta pirmajā un otrajā daļā minētie vispārējie tiesību principi un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pantā minētie valsts pārvaldes principi, un jāpieņem lēmums par a) lietas izbeigšanu vai b) administratīvā akta izdošanu, piemēram, ceļa zīmes uzstādīšanu.

Tēmas svarīgumu pasvītro Eiropas Kopienų tiesas noteiktais princips, ka gadījumos, kad ir grūti novilkt robežu starp administratīvajiem aktiem un tiesiskajiem līdzekļiem, kas nav saistoši, ir jāizšķiras par labu indivīdam, lai tas varētu maksimāli aizstāvēt savas tiesības [25, 961. lpp.]; tam piekrīt arī Latvijas Republikas Satversmes tiesa [26] un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments [27]. Līdzīgi jārikojas, ja tiesnesim lietas ierosināšanas stadijā ir sarežģīti noteikt, vai pārsūdzētie tiesību akti ir administratīvie akti, tad ir jāierosina administratīvā lieta un tās izskatīšanas laikā jānoskaidro pārsūdzēto aktu tiesiskā daba [28, 289.-294. lpp.].

Turklāt arī saskaņā ar Eiropas Padomes Ministru komitejas rezolūciju Nr. 77 (31) "Par indivīdu aizsardzību attiecībā uz administratīvajiem aktiem" [29, 336.-345. lpp.], kura Eiropas Padomes dalībvalstīm nav tieši juridiski saistoša, tomēr ir izmantojama kā tiesību palīgavots, interpretējot nacionālās tiesību normas, termins "administratīvs akts" nozīmē jebkuru individuālo pasākumu vai lēmumu, ko pieņem, īstenojot publisko varu, un kurš pēc savas dabas tieši ietekmē personas tiesības, brīvības vai intereses.

Valsts pārvaldes iekārtas likums nosaka, ka pārvaldes lēmums ir individuāls tiesību akts, kas vērst uz tiesisku seku nodibināšanu, grozīšanu, konstatēšanu vai izbeigšanu valsts pārvaldes jomā. Pārvaldes lēmums regulē konkrētas publiski tiesiskas attiecības ar citu iestādi vai amatpersonu (rīkojums u. c.) vai privātpersonu (it īpaši – administratīvais akts) [30].

Valsts pārvaldes iekārtas kontekstā [...] individuālu lēmumu [...] apzīmē par pārvaldes lēmumu. Pārvaldes lēmums savukārt var būt – atkarībā no adresāta – administratīvais akts (ja adresāts ir privātpersona) vai pārvaldes rīkojums, ja adresāts ir cits pārvaldes subjekts (iestāde, amatpersona) [31].

Secinājums: pārvaldes lēmums regulē konkrētas publiski tiesiskas attiecības ar:

- 1) citu iestādi vai amatpersonu (rīkojums u. c.), kuri nevar būt satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu adresāti, tādēļ šajā gadījumā pārvaldes lēmums nav rīkojums un neregulē konkrētas publiski tiesiskas attiecības ar citu iestādi vai amatpersonu;
- 2) vai privātpersonu (it īpaši – administratīvais akts), šādā gadījumā pārvaldes lēmums ir individuāls tiesību akts – satiksmes organizācijas tehniskais līdzeklis.

Administratīvo tiesu praksē ir atzīts, ka vispārīgais administratīvais akts (proti, tāds administratīvais akts, kas attiecas uz ļoti konkrētos, identificējamus apstākļos esošo precīzi neidentificējamu personu loku) pastāv arī Latvijas tiesību sistēmā. Prognozējams, ka ar laiku šāds administratīvā akta veids varētu tikt izmantots arvien biežāk [32, 33, 34]. Saeima, apstiprinot vispārīgo administratīvo aktu eksistēšanu Latvijā, Administratīvā procesa likumā ietvēra atsauci uz šāda veida administratīvajiem aktiem, kurus likumā paredzētajos gadījumos izdod attiecībā uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamus apstākļos [35].

Vispārīgais administratīvais akts pēc sava rakstura ir ļoti līdzīgs normatīvajam aktam, tomēr tā galvenā atšķirība ir regulēšanas mērķis, proti, tam ir daudz konkrētāks raksturs – tā mērķis ir noregulēt tieši konkrēto situāciju, nevis attiecīga tipa situācijas vispār [36].

Administratīvais akts ir uz āru vērstas tiesību akts, ko iestāde izdod publisko tiesību jomā attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, nodibinot, grozot, konstatējot vai izbeidzot konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatējot faktisko situāciju. Administratīvais akts ir arī tāds lēmums, kuru likumā paredzētajos gadījumos iestāde izdod attiecībā uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos (vispārīgais administratīvais akts) [37].

Satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi atbilst Administratīvā procesa likuma 1. panta trešajā daļā minētajai administratīvā akta definīcijai [38, 60. lpp.].

1. Tie ir vērsti uz āru, jo ir paredzēti ceļu satiksmes dalībniekiem. Administratīvs akts var būt tikai tāda rīcība, kam ir ietekme ārpus administratīvās iestādes [39, 116. lpp.]. Eiropas Kopienu tiesa ir noteikusi, ka katrā atsevišķā gadījumā jāvērtē, kāda ir attiecīgā lēmuma ietekme uz ārpusi, tas ir, jāvērtē attiecīgās tiesiskās sekas [40, 958.–960. lpp.].
2. Tie ir tiesību akti, kas rada tiesiskas sekas, pieprasa no adresātiem konkrētu rīcību un tiem kā citiem administratīvajiem aktiem piemīt galīgā noregulējuma raksturs (kā viens no administratīvā akta pamatelementiem norādītas tiesiskās sekas, kas nozīmē, ka lēmums, kas atzīstams par administratīvo aktu, saistoši ietekmē kādas tiesiskas attiecības un līdz ar to skar kādas personas tiesības vai tiesiskās intereses) [41], jo ceļu satiksmes dalībniekiem [...] jāievēro luksoforu signālu, ceļa zīmju un ceļa apzīmējumu prasības [42] un pat tad, ja tie šķiet pretrunā ar citiem ceļu satiksmes noteikumiem [43], un par to pārkāpšanu (līdz ar to arī ceļu satiksmes drošību reglamentējošo normatīvo aktu neizpildīšanu) paredzēta administratīvā, civiltiesiskā un pat kriminālā atbildība.
3. Tie ir iestādes izdotie. Šeit ir jāatzīmē, ka iestāde ir tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kurai ar normatīvo aktu vai ar publisko tiesību līgumu piešķirtas noteiktas valsts varas pilnvaras valsts pārvaldes jomā, kā arī privātpersona, kurai deleģētas tiesības darboties publisko tiesību jomā saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma noteikumiem. Lai atzītu subjektu par iestādi, būtisks ir nevis tā institucionālais statuss, bet gan veiktās funkcijas [44, 58. lpp.], [45]. Publiska persona var deleģēt privātpersonai atsevišķus pārvaldes uzdevumus. Deleģējot pārvaldes uzdevumus, par funkcijas izpildi kopumā atbild attiecīgā publiskā persona. Privātpersonai nevar deleģēt administratīvo aktu izdošanu, izņemot gadījumus, kad tas paredzēts ārējā normatīvajā aktā [46]. 1968. gada 8. novembrī Vīnē parakstītā Konvencija par ceļa zīmēm un signāliem [47] viennozīmīgi paredz, ka ceļa zīmju, signālu, simbolu un apzīmējumu sistēmas pieņemšana un to uzstādīšana (uzlikšana) ir valsts pienākums (3. panta 1. (a) punkts paredz, ka līgumslēdzējas puses akceptē šeit aprakstīto ceļa zīmju, signālu, simbolu un apzīmējumu sistēmu un apņemas to pieņemt visdrīzākajā laikā, bet 3. punkts nosaka, ka līgumslēdzējas puses apņemas 15 gadu laikā pēc šīs konvencijas stāšanās spēkā nomainīt to teritorijās jebkuru zīmi, simbolu, iekārtu vai apzīmējumu, kas neatbilst šajā konvencijā paredzētajai sistēmai). Latvijā satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izvietojumu, uzstādīšanu un noņemšanu veic ceļa pārvaldītājs, proti, īpašnieks vai cita fiziskā vai juridiskā persona, kurai attiecīgais ceļš nodots pārvaldījumā (pārziņā) [48, 1. panta 2. punkts] atbilstoši saskaņotajai projekta dokumentācijai vai saskaņojot ar “Latvijas Valsts ceļiem”, tāpat ceļa pārvaldītājs ir atbildīgs par satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu savlaicīgu uzstādīšanu un to pastāvīgu atrašanos lietošanas kārtībā [48, 38. panta 2., 3. daļa]. Lai nodrošinātu satiksmes drošību, kā arī ceļu saglabāšanu, valsts akciju sabiedrībai “Latvijas Valsts ceļi” un ceļu īpašniekam ir pienākums: laikus veikt ceļu uzturēšanas darbu kompleksu, lai tiktu nodrošināta transportlīdzekļu satiksme pa ceļiem atbilstoši ceļu satiksmes noteikumu prasībām; saskaņā ar valsts standartiem un valsts akciju sabiedrības “Latvijas Valsts ceļi” noteikto apriņķot autoceļus ar tehniskajiem regulēšanas līdzekļiem un veikt citus pasākumus satiksmes drošības garantēšanai; norobežot un norādīt ar ceļa zīmēm transportlīdzekļu satiksmei bīstamās vietas [...] [49].

Tātad ceļa pārvaldītājam (t. sk. īpašniekam) neatkarīgi no tā statusa (Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments atzinis, ka Ceļu satiksmes likums un Ceļu satiksmes noteikumi, reglamentējot ceļu satiksmi, ir attiecināmi kā uz publisko tiesību juridiskas personas, tā arī privātpersonas īpašumā esošu ceļu, kas [...] Ceļu satiksmes likuma izpratnē ir jebkura satiksmei izbūvēta teritorija [50]) likumos ir deleģētas tiesības un uzlikti pienākumi (uzdevumi) darboties publisko tiesību jomā ar nosacījumu, ka satiksmes organizācijas administratīvo aktu izdošana leģitimizējama, saskaņojot ceļa zīmju un citu satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izvietojumu, uzstādīšanu un noņemšanu ar valsts akciju sabiedrību "Latvijas Valsts ceļi". Tāpat kā ārsts, konkrētajā lietā – privātās Medicīnas sabiedrības "ARS" ārsts, izsniedzot darbnespējas lapu, un ārstniecības iestādes vadītājs, anulējot izsniegto darbnespējas lapu, veic valsts pārvaldes uzdevumu, proti, darbojas publisko tiesību jomā. Līdz ar to ārstniecības iestādes vadītāja lēmums anulēt izsniegto darbnespējas lapu ir atzīstams par administratīvo aktu [51] vai līdz likuma grozījumiem AS "Latvenergo" darbinieki, ne tikai sastādot aktu par elektroenerģijas nelikumīgu lietošanu, bet arī veicot nelikumīgi izlietotās elektroenerģijas aprēķinu uz šāda akta pamata, darbojās kā varas pārstāvji [52], [53, 405.–409. lpp.].

Šādos gadījumos pārvaldes iestāde un līdz ar to arī administratīvo aktu izdevējs ir valsts akciju sabiedrība "Latvijas Valsts ceļi" [54], ceļa pārvaldītājs nevar rīkoties bez tās akcepta. Tikai pārvaldes iestādes piekrišana (arī vēlāka) padara šīs ceļa zīmes par administratīvajiem aktiem, tādā gadījumā privātpersona uzskatāma par "publiskās pārvaldes palīgu" [55, 144. lpp.]. Lai secinātu, ka personai ir publiskā vara, ir jākonstatē, ka tai konkrētajā jomā ir piešķirta virskundziskā vara [56, 825.–829. lpp.], [57, 938.–948. lpp.], [58, 105.–109. lpp.], kas neapšaubāmi ir satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu gadījumā to vispāršaistoša spēka dēļ. Valsts pilnvaro privātpersonas vai privāttiesiskās sabiedrības veikt darbības valsts virskundzības vārdā ārpus valsts pārvaldes aparāta. [...] Pildot valsts pārvaldes uzdevumus, starp pilnvaroto personu un trešajām personām ir publiski tiesiskas attiecības. [...] Pilnvarotā persona ir iestāde (precīzāk būtu teikt "iestādes asistents") likuma [...] nozīmē. Lai pārbaudītu pilnvarotās personas valsts pārvaldes vārdā veiktās rīcības likumību, pret to ir jāvēršas administratīvajā tiesā [58, 29.–31. lpp.]. Par konkrētās personas veiktajām darbībām ir atbildīgs uzdevuma (deleģējuma) devējs [59, 29.–31. lpp.]. Lai arī zaudējumus nodara privātpersona, kurai pieder valsts vara, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 94. panta trešajai daļai atlīdzinājums jāprasa no valsts [...] [60, 331. lpp.]. Valsts pārvaldes iestāde var deleģēt privāto tiesību subjektiem atsevišķus (arī ilgstoši un pastāvīgi pildāmus) uzdevumus. Deleģēšana tādēļ ir jāsaprot kā pārvaldes iestādes funkciju pildīšana ar privāto tiesību subjektu starpniecību, ja tas kaut kādu iemeslu dēļ ir lietderīgāk. No tā izriet, ka, deleģējot atsevišķus uzdevumus privāto tiesību subjektiem, valsts pārvaldes iestāde joprojām paliek gan tiesiski, gan materiāli (it sevišķi zaudējumu atlīdzības gadījumos) atbildīga par to, kā pilnvarotais privāto tiesību subjekts pilda tam deleģēto uzdevumu [61].

Princips, ka valsts pārvaldes funkcijas var veikt arī privāto tiesību veidojums (subjekts), ir vispāratzīts Eiropas valstu administratīvajos procesos. Kā norādīts Šveices tiesību doktrīnā, publisko uzdevumu izpilde var tikt nodota arī privātpersonām, tostarp institucionālām vienībām. Šāda uzdevuma veikšana var tikt nodota, ja tas ir noteikts likumā (kas nosaka uzdevuma veikšanas pamatprincipus), tiek nodrošināta publiskās personas uzraudzība pār privātpersonas rīcību un tiek nodrošināts, ka, veicot uzdevumus, privātpersonai ir saistošas (tā ievēro) pamattiesību normas. [...] Līdzīgi Vācijas tiesību doktrīnā tiek norādīts uz iespēju noteiktu valsts pārvaldes uzdevumu (funkcijas) pildīšanu nodot privāto tiesību personām [...]. Tas ir, privātpersona pamatā darbojas atbilstoši privāto tiesību normām, taču izņēmuma gadījumos tām var tikt uzticēta valsts pārvaldes uzdevumu veikšana. [...] Vācijā tiek atzīts, ka privāto tiesību subjektu darbošanās publiskajās tiesībās ir gadījumos, kad tiem tiek nodota pilnvara darboties patstāvīgi, savā vārdā, izmantojot publiski tiesiskos līdzekļus. [...] Atbilstoši Latvijas administratīvo tiesu pastāvīgajai judikatūrai gadījumā, ja administratīvajā tiesā tiek saņemts

pieteikums par privāto tiesību subjekta rīcību vai izdotu lēmumu, lemjot, vai privāto tiesību subjekts uzskatāms par iestādi Administratīvā procesa likuma izpratnē, konkrētajā gadījumā ir noskaidrojami faktiskie apstākļi un izlemjams jautājums, vai konkrētā strīda pamatā ir publiski tiesiskas vai privāttiesiskas attiecības. [...] Privātpersona var būt atbildētājs, kad tā veic valsts pārvaldes funkcijas [62, 104.-105. lpp., 108. lpp.]. Ja ir neskaidrības vai šaubas par to, kura persona ir "īstais" atbildētājs, administratīvā tiesa šādā gadījumā kā atbildētājas lietā pieaicina abas šīs personas. Tādējādi jau izskatīšanas gaitā ir iespējams objektīvāk noskaidrot lietas patiesos apstākļus [63, 333. lpp.].

4. Tie tiek izdoti publisko tiesību jomā (publisko tiesību uzdevums demokrātiskā sabiedrībā ir sabalansēt indivīda un sabiedrības intereses, tāpēc starp valsti un privātpersonu publiskajās tiesībās ir pakļautības attiecības, savukārt privāttiesībās valda pušu privātautonomijas princips un tur subjekti ir vienlīdzīgi [64]), jo rīcība pieprasīta valsts vārdā (deleģējumā).
5. Tie aptver individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos, proti, kad ar tiem saskaras ceļu satiksmes dalībnieki, šie satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi iedarbojas attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām. Administratīvais akts var tikt adresēts arī administratīvā akta izdošanas brīdī nenoteiktai, bet procesā nosakāmai personai vai personām. Tā, piemēram, aizliegums lietot kādu noteiktu ielu nogruvuma draudu dēļ, ceļazīme vai luksofora gaisma attiecas uz visiem, kas nonāk tās darbības zonā, un tikai tad, kad viņi nonāk šīs darbības zonā. Arī transporta līdzekļa vadītājs, kuram policists devis norādījumu apstāties, policistam nav zināms, bet ir noskaidrojams, iepazīstoties ar viņa personu apliecinošajiem dokumentiem [65, 108. lpp.]. Atsevišķu gadījumu regulējums notiek, kad virskundzības rīcības adresātu skaits ir noteikts vai vismaz nosakāms. Nav tik būtiski, lai rīcība attiektos uz atsevišķu personu, tomēr attiecīgo personu lokam ir jābūt individualizējamam. "Atsevišķais gadījums" tādēļ īstenojas konkrētajos apstākļos [66, 113. lpp.].
6. Tie nodibina, groza, konstatē vai izbeidz konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatē faktisko situāciju ceļu satiksmē, jo tiek radīts pienākums apstāties, dot priekšroku, braukt noteiktā virzienā, ievērot ātrumu utt.

Lai arī satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi nav nodrukāti uz ģerboņa papīra, tie ir izskatāmi par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem. Administratīvā procesa likums nosaka, ka tos var izdot ne tikai rakstveidā vai mutvārdos, bet arī citādi [67].

[...] Ar administratīvo aktu saprotams ne tikai izdots rakstisks dokuments, bet arī citāda veida rīkojums, respektīvi, administratīvais akts var tikt izdots kā rakstiski, tā mutiski, kā arī citādā veidā, piemēram, zīmju valodā, ar konkludentām darbībām [68]. Administratīvais akts nav piesaistīts kādai noteiktai formai; tās var būt izdots ne tikai rakstiski, bet arī mutiski vai izmantojot zīmes (piemēram, ceļa zīmes), kas izteic jēgu [69]. Tātad administratīvajam aktam nav obligāti jābūt izdotam tieši rakstveidā [70, 180. lpp.]. Cits piemērs: ar policista rokas mājienu izteikta pavēle atstāt stāvvietu vai braukt garām nelaiemes gadījuma vietai [70, 107. lpp.] vai policista rīkojums apstāties ar zižļa mājienu [71, 67. lpp.].

Atbildot uz autora iesniegumu, Tieslietu ministrija norādīja [72]: "Uz ceļiem uzstādītās ceļa zīmes, kamēr tās neattiecas ne uz vienu satiksmes dalībnieku, ir priekšmeti, kas novietoti konkrētā vietā. Savukārt tad, kad ceļa zīme iedarbojas uz konkrētu satiksmes dalībnieku, tā kļūst par tiesību aktu ar administratīvajam aktam piemītošajām pazīmēm. Ceļa zīmes satur vispārēju regulējumu, jo no jebkura satiksmes dalībnieka, kurš tai tuvojas, tā prasa noteiktu uzvedību. Līdz ar to ceļa zīmes uzskatāmas par īpaša veida administratīvo aktu, kas radīts ar mērķi nodrošināt satiksmes drošību. Līdzīgi kā ceļa zīmes, arī policijas darbinieka un personas, kura normatīvajos aktos pilnvarota regulēt satiksmi, saistošie žesti ir īpaša veida administratīvie akti."

Ceļazīme, kamēr tā neattiecas ne uz vienu satiksmes dalībnieku, ir tikai noteiktā vietā novietots krāsains metāla vai cita materiāla priekšmets. Šo priekšmetu var izmantot arī citiem mērķiem, piemēram, atbalstīt sienu. Savukārt tad, kad ceļazīme iedarbojas uz konkrētu satiksmes dalībnieku, piemēram, liekot braucējam apstāties, tā kļūst par tiesību aktu ar visām administratīvajam aktam piemītošajām pazīmēm,

ieskaitot individuālu adresātu. Līdzīgi tas ir ar policista žestu vai luksofora gaismas iedarbību. Tomēr luksofors, tāpat kā ceļazīme, var neiedarboties ne uz vienu adresātu. Arī policists var izdarīt žestu, kad tuvumā nav neviena transporta līdzekļa. Tādos gadījumos tas nebūs uzskatāms par administratīvo aktu, jo neradīs sekas nevienam adresātam [73, 118. lpp.].

Tiesiskā ziņā radniecisko valstu regulējums

Latvijas Administratīvā procesa likumam par pamatu ir ņemts Vācijas administratīvā procesa regulējums [73, 12. lpp.]. Arī Igaunijas 2001. gadā pieņemtais Administratīvā procesa likums lielā mērā balstīts uz Vācijas administratīvā procesa likumā ietvertu tiesisko regulējumu [74, 101. lpp.], [75, 116. lpp.], [76, 136. lpp.]. Ievērojot iepriekšminēto, Administratīvā procesa likuma tulkošanai un skaidrošanai var "saukt palīgā" arī Vācijas, Igaunijas un dažu citu tiesiskā ziņā radniecisko valstu administratīvā procesa regulējumu un vispārējos tiesību principus.

Divdesmitā gadsimta otrajā pusē tiesu praksi un juristus gadu desmitiem ir nodarbinājusi problēma, kāda ir ceļazīmju tiesiskā būtība [..]. Valdošais uzskats attiecībā uz ceļazīmju kvalificēšanu ir vairāk dogmatisks nekā oportūnisks. Ceļazīme satur vispārēju regulējumu, jo no jebkura satiksmes dalībnieka, kurš tai tuvojas, tā prasa noteiktu uzvedību. [..] Valdošais uzskats [..] aplūko ceļazīmes kā īpaša veida administratīvos aktus (tāpat arī tādu satiksmes regulēšanu kā stāvvietas izmantošanas ilgums, kas pēc būtības ir modificēts stāvēšanas aizliegums) [..]. Īpaša veida administratīvie akti tiek izziņoti īpašā veidā, tāpat to izpilde ir citāda nekā parasto administratīvo aktu gadījumā, to neizpildes gadījumos tiek lietotas īpašas sankcijas. 1998. gadā izdotajā vācu autora grāmatā norādīts, ka ceļazīmes neregulē atsevišķu gadījumu, bet gan nenoteikta skaita satiksmes dalībnieku uzvedību nenoteikta skaita gadījumos, tādēļ valdošais viedoklis problēmu līdz galam neatrisina [77, 128.-129. lpp.].

Taču pašlaik šis jautājums ir atbildēts. Lietošanu noteicošo vispārīgo administratīvo aktu adresāti izdošanas laikā nav nosakāmi, tie kļūst konkrēti tikai attiecīgās lietas izmantošanas laikā. Piemēram, šādi vispārīgie administratīvie akti ir ātruma ierobežošanas un apstāšanās aizlieguma ceļa zīmes. Ceļa zīmes adresāti ir tās personas, kuras attiecīgajā brīdī lieto konkrēto ielas vai ceļa posmu. Jānorāda, ka tiesību zinātnē ir viedoklis, kas apšaubā ceļa zīmes kā administratīvā akta tiesisko dabu. Arī vācu juridiskajā literatūrā tiek diskutēts par to, vai ceļa zīmei ir normatīvā tiesību akta statuss vai tā ir sekas vispārīgajam rīkojumam, vai arī ilgstošs administratīvais akts. 2003. gadā izdotajā vācu autoru grāmatā norādīts, ka nevienprātība tiesu praksē ir bijusi pagātnē, taču šobrīd ir skaidrs, ka ceļa zīmes ir uz lietošanas regulējumu vērsti vispārīgie administratīvie akti [78, 112. lpp.].

Ceļa zīme, luksofora signāls u. tml. administratīvie akti Vācijas tiesu praksē tiek saukti par attālinātās darbības administratīvajiem aktiem, kuri, saskaņā ar to pamatojumā esošām materiālām tiesībām, ir domāti ilgstošai un attālinātai darbībai [79; 80, 107.-109. lpp.]. Šādus administratīvos aktus sauc par vispārējā rakstura rīkojumiem [81, 107.-109. lpp.], [82, 35.-36. lpp.].

Ceļazīme satur vispārēju regulējumu: no jebkura satiksmes dalībnieka, kas tai tuvojas, tā prasa noteiktu uzvedību, līdz ar to Vācijas tiesu praksē ceļazīmes tiek aplūkotas kā īpaša veida administratīvie akti [83, 60. lpp.].

Vācijā faktiskā rīcība, neuzstādot satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus, uzskatāma par bezdarbību, kas tiek pielīdzināta pozitīvai rīcībai, ja pastāv rīcības pienākums (nodrošināšanas pienākums). Nodrošināšanas pienākums var izrietēt no likuma, darbībām, kas pastiprina iespējamu apdraudējumu (īpašie satiksmes drošības pienākumi) un no lietu valdījuma (vispārēji satiksmes drošības pienākumi). [..] Piemēri īpašajiem satiksmes drošības pienākumiem: satiksmes regulēšanas pienākumu pārkāpumi ar situācijai neatbilstošu satiksmes zīmju izlikšanu; kļūdaina luksoforu ieprogrammēšana. Šie satiksmes drošības pienākumi ir publiski tiesiska rakstura, jo saistīti ar [Vācijas] Ceļu satiksmes kārtības likuma 45. pantu [84, 335. lpp.].

Igaunijas administratīvā procesa regulējums ceļa zīmes un citus satiksmes organizācijas būves (barjeras, luksoforus u. tml.) pieskaita vispārējā rakstura rīkojumiem – jauna veida administratīvajiem aktiem. Zināmā mērā tā ir pārejas forma no klasiskajiem administratīvajiem aktiem (t. i., uz konkrēto

personu vēršiem priekšrakstiem, atļaujām u. c. individuālā rakstura aktiem) uz [...] likumu [...]. Tam, ka vispārējā rakstura rīkojums ir uzskatāms par administratīvo aktu, ir liela praktiska nozīme. Tā personām, kuru intereses vispārējā rakstura rīkojums skar vai var skart, ir tiesības vispārējā rakstura rīkojumu, kā visus citus administratīvos aktus, pārsūdzēt administratīvajā tiesā. Vispārējā rakstura rīkojumu uzskatīšana par administratīvajiem aktiem nostiprina personu tiesisko aizsardzību [85, 322.–325. lpp.].

Gan Vācijas, gan Igaunijas administratīvā akta definīcijā ietverti gadījumi, kad administratīvais akts nosaka vai attiecas uz lietas (arī īpašumu) publiski tiesisko statusu vai tās sabiedrisko lietošanu. Vācijas juridiskajā literatūrā doti šādi uz lietas publiski tiesisko statusu noteikšanu vērsti administratīvo aktu piemēri: ielu atvēršana vai slēgšana [...], valsts īpašumā esošā zemes gabala piešķiršana ceļa būvei [...] un citi. No šāda administratīvā akta neizriet konkrētas individuālas tiesības vai pienākumi. Tomēr nevar uzskatīt, ka šāds akts vispār neietekmē personu tiesības un pienākumus: lietu tiesiskā stāvokļa noteikšanas mērķis nav regulēt lietas, bet gan personas, kas šīs lietas lieto vai izmanto vai kurām lietu izmantošana ar attiecīgo aktu tiek liegta. [...] Iekļaujot administratīvā akta izpratnē arī šādus aktus, uz tiem tiek attiecinātas administratīvā procesa normatīvās prasības un principi, pastiprinot individuālu tiesību aizsardzību un līdzdalību valsts pārvaldes procesos [86, 115. lpp.].

Uz vispārīgā administratīvā akta izdošanas un pārsūdzēšanas procesu ar nelieliem izņēmumiem attiecināmi tie paši procesuālie noteikumi, kas attiecināmi uz parasto administratīvo aktu [87, 112. lpp.].

Procedūras

Administratīvajā procesā būtu nodrošināta iespējamo adresātu, trešo personu, nevalstisko organizāciju, personu apvienību, kuras uzskatāmas par atzītiem interešu pārstāvjiem kādā nozarē un no kurām var sagaidīt lietpratīgus atzinumus, un sabiedrības kopumā līdzdalība administratīvā akta izdošanā, jo tiktu ņemti vērā visi paustie viedokļi un argumenti.

Lai process nebūtu smagnējs, lēns vai dārgs un sakarā ar to, ka Administratīvā procesa likums nenosaka vienu vienīgo veidu, kā informēt potenciālus vispārīgo administratīvo aktu adresātus un uzklaut to nostāju, paziņošanai var izmantot oficiālās mājas lapas internetā, kā tas līdzīgi notiek ar pašvaldību publiskajām apspriešanām.

Gadījumā, ja administratīvais akts attiecas uz abstraktu personu loku, valsts pārvaldes iestādei ir tiesības to publicēt preses izdevumā un nodrošināt, lai visas ieinteresētās puses par to varētu izteikties [...]. Jāņem vērā, ka liela daļa administratīvo aktu tiek izdoti pēc administrācijas iniciatīvas. Šādā gadījumā publiskai institūcijai ir pienākums pirms šāda akta izdošanas informēt visas personas, uz kurām tas var attiekties. Šādas informēšanas mērķis – informēt ieinteresētās personas, lai nodrošinātu to līdzdalību akta pieņemšanā. Informācijā būtu jāietver akta izdošanas mērķis, pamatojums, standarti, kuri tiek piemēroti [88, 128. lpp.].

Administratīvā procesa likums [89] atļauj izņēmuma kārtā nenoskaidrot adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus, ja:

- 1) administratīvā akta izdošana ir steidzama un jebkura kavēšanās tieši apdraud valsts drošību, sabiedrisko kārtību, personas dzīvību, veselību vai mantu (piemēram, neprognozētas ārvalstu amatpersonu vizītes, neparedzēti ceļa remontdarbi, pazemes komunikāciju avāriju vai bīstamo vietu norobežošana utt.);
- 2) gadījums ir objektīvi mazsvarīgs (īslaicīga, piemēram, ceļa zīmes uzstādīšana uz divām dienām plānoto asfaltēšanas darbu dēļ mazā ieliņā, vai, piemēram, ceļu satiksmes organizācijas izmaiņas uz vienu dienu publiskā pasākuma dēļ);
- 3) no gadījuma būtības izriet, ka personas viedokļa noskaidrošana nav adekvāta (nebūtiskas izmaiņas vai precizējumi ceļu satiksmes organizācijā) vai nav iespējama, ja adresātu loku nevar noskaidrot vai tas ir tik liels, ka uzklauti būtu vajadzīgi lieli finanšu vai citi resursi [90, 112. lpp.], kā arī īpašos gadījumos, piemēram, informāciju liedz izpaust valsts noslēpumu aizsargājošie normatīvie akti.

Administratīvā procesa likums [91] nosaka, ka gadījumā, ja ārējā normatīvajā aktā vai pašā administratīvajā aktā nav noteikts citādi, administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots

adresātam. Veids, kādā administratīvo aktu paziņo adresātam – rakstveidā, mutvārdos vai citādi, neietekmē tā stāšanās spēkā. Administratīvos aktus, kurus likumā paredzētajos gadījumos izdod attiecībā uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos, var paziņot ar publikāciju laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” vai, ja attiecīgo administratīvo aktu izdevusi pašvaldība, ievērojot normatīvajos aktos pašvaldības saistošo noteikumu publicēšanai paredzēto kārtību.

Satiksmi regulējošie administratīvie akti tiek paziņoti ar luksoforu, satiksmes regulētāju un satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu (ceļa zīmju, luksoforu, signālstabiņu, aizsargbarjeru, vertikālo un horizontālo marķējumu u. c.) palīdzību [92, 113. lpp.].

Ir gadījumi, kad normatīvais akts tieši paredz vispārīgo administratīvo aktu izdošanas procedūru, piemēram, informāciju par to, ka uz valsts autoceļiem vai pašvaldību ceļiem tiek aizliegta vai ierobežota transportlīdzekļu satiksme, attiecīgais ceļu pārvaldītājs desmit dienas pirms aizlieguma vai ierobežojuma stāšanās spēkā publicē laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”, kā arī attiecīgajā vietējā laikrakstā, norādot autoceļa posmu, ierobežojuma veidu, termiņu un kontakttālruni [93]. No iepriekš teiktā izriet, ka ierobežojums var stāties spēkā tikai 10 dienas pēc publicēšanas [94, 113. lpp.].

Latvijas normatīvajos tiesību aktos nav īpaši regulēta ceļa zīmes stāšanās spēkā. Tas nozīmē, ka ceļa zīme stājas spēkā attiecībā uz katru ceļu satiksmes dalībnieku brīdī, kad attiecīgā persona to pirmo reizi ir ieraudzījusi, un tā ir spēkā līdz brīdim, kad tiek noņemta. Līdzīgi tas sākotnēji bija arī Vācijā. Tomēr šobrīd tiesiskā situācija ir mainījusies un atbilstoši Vācijas Ceļu satiksmes likuma 41. pantam ceļa zīme tiek uzskatīta par paziņotu no tās uzstādīšanas brīža (darbojas tā sauktā paziņošanas fikcija). Līdz ar paziņošanu ceļa zīme Vācijā stājas spēkā un attiecas arī uz personām, kas to vēl nav redzējušas. Kā norādīts vācu literatūrā, tas izriet no tiesiskās drošības principa, atbilstoši tam noteicošais ir nevis faktiskais uzzināšanas brīdis, bet gan teorētiskā iespēja šo zīmi ieraudzīt, līdzīgi kā tas ir ar normatīvajiem tiesību aktiem, kuru stāšanās spēkā saistīta ar publicēšanu. Tā Vācijas Federālā administratīvā tiesa ir risinājusi gadījumu, kad ceļa zīme “Stāvēt aizliegts” ir bijusi uzlikta laikā, kad persona, kuras automašīna attiecīgajā ielas daļā ir bijusi atstāta stāvēšanai, bijusi slimnīcā. Tiesa atzina, ka stāvēšanas aizliegums ir paziņots zīmes uzlikšanas brīdī un bija spēkā. Tas attiecas arī uz minēto personu, lai arī viņai par jaunuzstādīto ceļa zīmi nekas nebija zināms [94, 113.–114. lpp.].

Vācu juridiskajā literatūrā atrodama diskusija arī par to, vai ceļa zīme kā vispārīgs administratīvais akts ir spēkā arī tad, ja tā ir apsnigusi, izbalējusi vai citu iemeslu dēļ ir grūti pamanāma. Atbilstoši Vācijas Federālās administratīvās tiesas judikatūrai minētie apstākļi paši par sevi neatceļ ceļa zīmes spēkā esamību un par šādas ceļas zīmes pārkāpšanu joprojām draud sankcija. Tomēr šāds secinājums tiek arī kritizēts, norādot, ka atbilstoši tiesiskās drošības principam ceļa zīmei tomēr ir jābūt ieraugāmai [94, 114. lpp.].

Vācijā tiek norādīts, ka ceļa zīmes jāievēro līdz to noņemšanai; izņēmuma kārtā tās nav spēkā un nav jāievēro tikai acīmredzamas patvaļas, absurda (pretrunā veselajam prātam) un objektīvas neskaidrības (nesaprotamības) gadījumos [95, 98. lpp.].

Administratīvā procesa likums [96, 74. panta 1. daļa] nosaka, ka administratīvais akts nav spēkā, ja objektīvi nav saprotams, kas to izdevis; to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga; tas pieprasa no adresāta tiesību normu pārkāpumu vai rīcību, kas faktiski vai tiesiski nav iespējama.

Administratīvā procesa likums [96, 75. panta 1. daļa] nosaka, ka administratīvais akts ir spēkā, bet to var apstrīdēt, ja:

- 1) no tā nevar nepārprotami izsecināt adresātam uzlikto tiesisko pienākumu (noteiktu rīcību vai noteiktas rīcības aizliegumu) vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības;
- 2) administratīvajā procesā nav ievērots šis likums vai citas tiesību normas, kuras nosaka attiecīgā administratīvā akta izdošanas procesu (procesuālās kļūdas);
- 3) tas pēc satura ir pretrunā ar tiesību normām, arī tad, ja iestāde nav pareizi piemērojusi tiesību normas (arī balstījusies uz nepatiesiem faktiem), nav ievērojusi tiesību normu juridiskā spēka hierarhiju vai kļūdījusies lietderības apsvērumos (saturiskās kļūdas).

Secināms, ka Latvijā uz jautājumu par administratīvā akta spēkā esamību vai apstrīdamību jārod atbilde katrā konkrētajā gadījumā, vadoties no ceļu satiksmes dalībnieka spējas saprast satiksmes organizācijas tehnisko līdzekli un tā prasības, ievērojot, ka luksoforus izgatavo un uzstāda atbilstoši valsts

standartu LVS EN 12368:2000 un LVS 370:2004 prasībām [97], ceļa zīmēm jāatbilst valsts standarta LVS 77 prasībām [97, 271. pants], ceļa apzīmējumiem jāatbilst valsts standartu LVS 85 un LVS 93 prasībām [97, 311. pants] un vadoties pēc principa, ka zīmes jāizvieto tā, lai vadītāji, kam tās ir domātas, varētu tās viegli un laikus atpazīt [98], kā arī ceļa pārvaldītāja pienākuma nodrošināt satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu uzturēšanu lietošanas kārtībā atbilstoši normatīvajiem aktiem un standartiem ceļu satiksmes drošības jomā [99].

Ceļa zīmēm jābūt skaidri saprotamām un redzamām, to novietojumam jābūt tādām, lai satiksmes dalībniekam būtu pietiekams laiks uztvertās informācijas apstrādei un adekvāta lēmuma pieņemšanai [100, 15. lpp.].

Normatīvajos aktos ir noteiktas īpašas prasības satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu atjaunošanai un aizvietošanai, piemēram, ceļa īpašniekiem (valdītājiem) līdz 2006. gada 1. janvārim bija jānodrošina ceļa zīmes atbilstoši valsts standarta LVS 77:2002 prasībām [101, 325. punkts], tomēr, jau paredzot, ka šis nosacījums var būt nerealizēts, Ministru kabinets noteicis, ka līdz pilnīgai ceļa zīmju ieviešanai atbilstoši valsts standarta LVS 77:2002 "Ceļa zīmes" prasībām un ceļa apzīmējumu ieviešanai atbilstoši noteikumu prasībām ir spēkā arī ceļa zīmes, kas atbilst valsts standarta LVS 77:1996 "Ceļa zīmes" prasībām, un ceļa apzīmējumi, kas atbilst valsts standarta LVS 85:1997 "Ceļa apzīmējumi" prasībām [101, 326. punkts]. Šī termiņa neievērošana ir uzskatāma par ceļa pārvaldītāju rupju pārkāpumu, jo, piemēram, ceļa zīmju ārējais izskats (un attiecīgi – to prasības) pēc valsts standarta LVS 77:2002 un valsts standarta LVS 77:1996 atšķiras, bet Latvijā un arī Rīgā ir vairākas vietas, kur minētais nosacījums ir izpildīts ar novēlošanos vai līdz šim brīdim vispār nav izpildīts. Tāpat, veidojot horizontālos apzīmējumus atkārtoti, nedrīkst būt saskatāmi vecie horizontālie apzīmējumi tādā intensitātē, kas var izraisīt kļūdainu transportlīdzekļu vadītāju lēmumu [102].

Jāatzīmē, ka svarīgāko – priekšrocības – ceļa zīmju forma speciāli izvēlēta, lai tos saprastu arī no otras puses un nevarētu pārprast, kad tie ir apsniguši, izbalējuši vai citu iemeslu dēļ ir grūti pamanāmi, piemēram, 201. ceļa zīme "Galvenais ceļš" (kvadrāts ar vienu vertikālu diagonāli), 206. ceļa zīme "Dodiet ceļu" (vienādmalu trijstūris ar vienu malu horizontāli un pretējo virsotni lejā), 207. ceļa zīme "Neapstājoties tālāk braukt aizliegts" (astoņstūris). Specifiskās formas dēļ zīmi viegli ievērot pat sarežģītos meteoroloģiskos apstākļos [103, 165.-166. lpp.].

Svarīgas vispārīgas prasības, kas šādos neskaidros gadījumos ir jāņem vērā (t. sk. pēc analogijas):

- a) ceļu lietotājiem jāievēro ceļa zīmju, satiksmes gaismas signālu un ceļu apzīmējumu norādījumi pat tad, ja tie šķiet pretrunā ar citiem ceļu satiksmes noteikumiem [104];
- b) ja pagaidu zīmēm, kas novietotas, piemēram, uz pārvietojama statīva, transportlīdzekļa, kas veic ceļa darbus, vai citā veidā, kas norāda šo zīmju uzstādīšanas pagaidu raksturu, ir cita nozīme nekā stacionārām zīmēm, transportlīdzekļa vadītājiem jāievēro pagaidu zīmju prasības [105, 272. punkts];
- c) ja pagaidu zīmēm, kas novietotas, piemēram, uz pārvietojama statīva, transportlīdzekļa, kas veic ceļa darbus, vai citā veidā, kas norāda šo zīmju uzstādīšanas pagaidu raksturu, ir cita nozīme nekā ceļa apzīmējuma līnijām, vadītājs ievēro pagaidu zīmju prasības [105, 318. punkts];
- d) ja transportlīdzekļu braukšanas trajektorijas krustojas, bet braukšanas secība šajos noteikumos nav reglamentēta, ceļu dod transportlīdzekļa vadītājs, kuram transportlīdzeklis tuvojas no labās puses [105, 91. punkts];
- e) ja pirms krustojuma nav uzstādītas priekšrocības ceļa zīmes, kā arī ja uz šķērsojamā ceļa pirms krustojuma nav uzstādīta 206. vai 207. ceļa zīme un vadītājs nevar noteikt, vai ceļam ir segums (diennakts tumšajā laikā vai ja ceļu klāj dubļi, sniegs u. tml.), transportlīdzekļa vadītājam jāuzskata, ka viņš atrodas uz mazāk svarīga ceļa [105, 152. punkts].

Administratīvā procesa likums [106] nosaka, ka iesniegums par administratīvā akta apstrīdēšanu aptur tā darbību no dienas, kad iesniegums saņemts iestādē, izņemot gadījumus, [..] ja iesniegums iesniegts par vispārīgo administratīvo aktu. Atzīstams, ka iesniegums par satiksmes organizācijas tehniskā līdzekļa apstrīdēšanu neaptur tā darbību [107, 196. lpp.]. Arī Vācijā ceļa zīmes, kamēr tās nav noņemtas, turpina attiekties uz visiem adresātiem [108, 114. lpp.].

Administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas [109, 1. daļa]. Tomēr privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses attiecīgais administratīvais akts ierobežo un kura administratīvajā procesā nav bijusi pieaicināta kā trešā persona, var šo administratīvo aktu apstrīdēt viena mēneša laikā no dienas, kad privātpersona par to ir uzzinājusi, bet ne vēlāk kā viena gada laikā no attiecīgā administratīvā akta spēkā stāšanās dienas [109, 2. daļa]. Tātad apstrīdēšanas termiņš atkarīgs no brīža, kad persona par to uzzina. Līdz ar to apstrīdēšanas termiņš attiecībā uz katru personu var atšķirties [110, 114. lpp.].

Atbildot uz autora jautājumu, vai ceļa zīmes, ceļa apzīmējumus, policijas darbinieku un personu, kuras pilnvarotas regulēt satiksmi, saistošus žestus, ja tie attiecas uz konkrētu ceļu satiksmes dalībnieku, var apstrīdēt un pārsūdzēt, Tieslietu ministrija norādīja [111]: “Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 91. un 76. panta otrajai daļai administratīvo aktu vai faktisko rīcību var apstrīdēt padotības kārtībā augstākā institūcijā. [...] Savukārt gadījumos, kad nav augstākas iestādes vai tā ir Ministru kabinets, administratīvo aktu vai faktisko rīcību uzreiz var pārsūdzēt tiesā.”

Tieslietu ministrijas atbildē uz Rīgas domes vēstuli norādīts [112]: “[...] Ar brīdi, kad satiksmes dalībnieks ir pabraucis šai ceļa zīmei garām, tā attiecībā uz konkrēto personu zaudē spēku, proti, ja persona ar ceļa zīmi uzlikto pienākumu bija izpildījusi, administratīvais akts zaudē spēku kā izpildīts vai, ja persona ir pārkāpusi ceļa zīmē norādīto, tā zaudē spēku kā akts, kura uzlikto pienākumu faktisko apstākļu dēļ izpildīt vairs nav iespējams (jo nav iespējams pagriezt laiku atpakaļ). [...] Ņemot vērā ceļa zīmes kā administratīvā akta specifisko dabu (stājas spēkā konkrētā brīdī un faktiski gandrīz nekavējoties arī spēku zaudē), attiecībā uz ceļa zīmes apstrīdēšanu būtu piemērojams Administratīvā procesa likuma 82. pants.”

Svarīgi gan, ka ceļa zīmi iespējams atcelt tikai attiecībā uz visiem adresātiem kopā [113, 114. lpp.].

Vispārīgā administratīvā akta pārsūdzēšana tiesā iespējama uz tāda paša pamata kā parastā administratīvā akta gadījumā [113, 114. lpp.].

Pieteikumu var iesniegt par vispārīga administratīvā akta izdošanu, atcelšanu (atcelšanu pilnībā vai daļā, arī grozīšanu), spēkā esamību (atzišanu par spēkā neesošu, atzišanu par spēku zaudējušu, arī administratīvā akta atzišanu par spēkā esošu) vai atzišanu par prettiesisku [113, 114. lpp.], kā arī par iestādes faktisko rīcību.

Tāpat Administratīvā procesa likums [114, 185. panta 4. daļas 9. punkts] paredz, ka pieteikuma iesniegšana tiesā par administratīvā akta atcelšanu, atzišanu par spēku zaudējušu vai spēkā neesošu aptur administratīvā akta darbību no dienas, kad pieteikums saņemts tiesā, bet tas neattiecas uz gadījumu, kad iesniegts pieteikums par vispārīgo administratīvo aktu.

Administratīvā procesa likums konkretizē tiesneša darbības, sagatavojot lietu par vispārīgo administratīvo aktu iztiesāšanai:

- a) ja tiesnesis konstatē, ka lietā kā trešās personas būtu pieaicināmas vairākas personas, iespējams, konkrēti neidentificētas personas, kuru tiesības piedalīties procesā izriet no analogas ar lietas būtību saistītas subjektīvās tiesības un intereses, tiesnesis lēmumā par trešo personu pieaicināšanu lietā nenorāda konkrētu pieaicināmo personu vārdu un uzvārdu, bet gan identificē pieaicināmās trešās personas pēc tām piemītošajām konkrētajām subjektīvajām tiesībām vai interesēm. Šādos gadījumos tiesa lēmumu par trešo personu pieaicināšanu lietā nosūta tām personām, kuru dzīvesvietu vai atrašanās vietu tiesai ir iespējams noskaidrot no lietas materiāliem. Turklāt šādos gadījumos tiesa laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” publicē paziņojumu par ierosināto administratīvo lietu un aicinājumu trešajām personām iepazīties ar lietu un ierasties uz lietas izskatīšanu. Ja šāds paziņojums ir publicēts, atzīstams, ka šīm trešajām personām par lietas izskatīšanu pienācīgi paziņots [114, 204. panta 5. daļa];
- b) ja pārsūdzēts vispārīgais administratīvais akts, tiesai, izlemjot jautājumu par trešo personu pieaicināšanu (pielaišanu) lietā, ir pienākums pieaicināt tās personas, kuras izteikušas attiecīgu lūgumu. Pārējo iespējamo trešo personu pieaicināšanas nepieciešamību tiesa izlemj pēc sava ieskata [114, 204. panta 6. daļa].

Latvijas tiesu prakse un judikatūra

Latvijas administratīvajās tiesās ir bijušas lietas par vispārīgo administratīvo aktu un to neievērošanas gadījumos izdoto policijas lēmumu pārsūdzēšanu. Vairākos nolēmumos tika secināts, ka satiksmes organizācijas tehniskais līdzeklis, kas iedarbojas uz konkrētu satiksmes dalībnieku, kļūst par vispārīgo administratīvo aktu [115–125].

Arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta lēmumā [126] norādīts, ka Senāts neapšaubā pieteicēja viedokli par ceļa zīmes juridisko dabu. Proti, tās ir atzīstamas par īpaša veida administratīvajiem aktiem, kas ietver vispārēju rīkojumu, un līdz ar to tās ir apstrīdamas un pārsūdzamas. Senāts šajā lēmumā arī atzīmēja, ka indivīda tiesību vai tiesisko interešu aizskārums, piemēram, ir, ja konkrēta ceļa zīme traucē pieteicējam piekļūt savai dzīves vai darba vietai, apgrūtina pārvietošanos vai stāvēšanu noteiktā ceļa posmā, kurš pieteicējam ir jāizmanto ikdienā, vai arī ja pieteicējs ir sodīts par automašīnas novietošanu vietā, kur to aizliedz ceļa zīme.

Vēlāk Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments kopsēdē pieņemtajā lēmumā [127], atsaucoties uz iepriekš minēto lietu, apstiprināja savu nostāju.

Secinājumi

Ceļu satiksmes nozare atzīstama par valsts prioritāti Latvijā, līdz ar to, lai paaugstinātu satiksmes drošības rādītājus, ir jāuzlabo cilvēku attieksme un jākoriģē uzvedības standarti, vairojot cieņu pret satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu prasībām un ceļu satiksmes dalībniekiem. Tas nav iespējams bez sabiedrības uzticības valsts pārvaldei un satiksmes organizācijai, kam nepieciešams skaidras, caurspīdīgas un likumīgas procedūras.

Izvērtējot Latvijas juridisko literatūru, tiesu praksi un judikatūru, kā arī tiesiskā ziņā radniecisko valstu regulējumu un doktrīnas, secināms, ka gadījumā, ja satiksmes organizācijas tehniskais līdzeklis iedarbojas uz konkrētu satiksmes dalībnieku, tas atzīstams par vispārīgo administratīvo aktu, tādēļ satiksmes organizācija pakļaujama administratīvā procesa regulējumam, izmantojot šī procesa priekšrocības valsts, sabiedrības un katra indivīda labā.

Tajā pašā laikā dažas valsts un pašvaldības iestādes, kuru kompetencē ir ceļu satiksmes organizēšanas un drošības jautājumi, neatzīst satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus par administratīvajiem aktiem, kas nesekmē iepriekš minēto mērķu sasniegšanu.

Pastāvot individuālam tiesību aizskārumam, gan satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus, gan faktisko rīcību, tos neuzstādot, var apstrīdēt iestādē un / vai pārsūdzēt tiesā kā administratīvos aktus, ņemot vērā vispārīgo administratīvo aktu īpašības un procesuālās īpatnības, kas būtiski nostiprina personu tiesisko aizsardzību.

Izmantojot satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izvietojumā administratīvo regulējumu, tiks sabalansētas privātpersonu un sabiedrības intereses, vienkāršota un optimizēta satiksmes organizācija, kas savukārt dos ieguldījumu ceļu satiksmes drošībā un ērtībā Latvijā, rādot labu piemēru citām valstīm.

Administrative Law Issues of Road Traffic Organization

Abstract

Special role in this research was given to general administrative acts (also called general orders, administrative regulatory enactments or normative administrative acts which are directed at persons determined on the basis of general characteristics or at changing the public law status of things, establishing the rules of conduct and intended for an individual indefinite group of persons, containing generally binding rules of conduct and execute the law, etc.), particularly road signs, traffic light signals and road markings, because road-users shall comply with the instructions conveyed by them even if the given instructions appear to contradict other traffic regulations.

Sources and information about general administrative acts, types and appearances of these, differences from laws (normative regulation) and common administrative acts, proceeding issues of informing possible recipient about them were analyzed, recipients' views were studied as well as implications and appeal to these acts.

Studies of special literature concluded that it is only possible to achieve significant improvements in traffic safety performance if at the same time with the road reconstruction and optimal transport organization human consciousness and safety aspects of nurture in future generations are created. This, in turn, is impossible without society's confidence in public administration and traffic organization, which requires clear, transparent and lawful procedures.

Solving administrative – legal problems of traffic organization and its exposure to administrative regulations will enter the process of legality, certainty and stability in this area, thus guaranteeing continuous, rhythmic and fast road communications.

Literatūra

1. Baltais M. Iestādes rīcības brīvība un lietderības apsvērumi // Administratīvais process: likums, prakse, komentāri. Rakstu krājums. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2005. – 141. lpp.
2. Transporta attīstības pamatnostādnes 2007.–2013. gadam, kas apstiprinātas ar Ministru kabineta 2006. gada 12. jūlija rīkojumu Nr. 518 // <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file441119.doc> (sk. 01.06.2010.).
3. Ceļu satiksmes drošības programma 2007.–2013. gadam, kas atbalstīta ar Ministru kabineta 2007. gada 13. aprīļa rīkojumu Nr. 209 // <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file45218.doc> (sk. 01.06.2010.).
4. Reģistrēto transportlīdzekļu skaits Latvijā uz 2010. gada 1. janvāri // <http://www.csdd.lv/?pageID=1098888074> (sk. 25.01.2010.).
5. Aktīvo vadītāja apliecību skaita dinamika uz 2010. gada 1. janvāri // <http://www.csdd.lv/?pageID=1099053833> (sk. 25.01.2010.).
6. Konvencija par ceļu satiksmi // http://www.csdd.lv/documents/normativiedokumenti/starptautiskie/k_cs.pdf (sk. 01.06.2010.).
7. Konvencija par ceļa zīmēm un signāliem // http://www.csdd.lv/documents/normativiedokumenti/starptautiskie/k_cz.pdf (sk. 01.06.2010.).
8. Par konvenciju spēkā stāšanos // <http://www.mfa.gov.lv/lv/Arpolitika/multilateral/?mode=search&pid=87> un <http://www.mfa.gov.lv/lv/Arpolitika/multilateral/?mode=search&pid=88> (sk. 01.06.2010.).
9. Ceļu satiksmes likuma 1. panta 3. punkts // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=45467> (sk. 01.06.2010.).
10. Kirikovs P., Pommers J., Blīvis J. u. c. Auto vadītāja ABC. – Rīga: Jumava, 2000. – 11. lpp.
11. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 140. pants // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=89648> (sk. 01.06.2010.).
12. Načisčionis J. Administratīvās tiesības. – Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2009. – 30.-31. lpp.
13. Stucka A. Administratīvās tiesības. Otrs, papildināts un pārstrādāts izdevums. – Rīga: Juridiskā koledža, 2009. – 17. lpp.
14. Ceļu satiksmes likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=45467> (sk. 01.06.2010.).
15. Kirikovs P., Pommers J., Blīvis J. u. c. Auto vadītāja ABC. – Rīga: Jumava, 2000. – 7. lpp.
16. LVS 77-2:2009 “Ceļa zīmes. 2. daļa: Uzstādīšanas noteikumi”. – Rīga: Latvijas standarts, 2009. – 3. lpp.
17. Dauksts J., Naudžuns J. R., Smirnovs J., Sviķis J. Ceļa zīmju un apzīmējumu rokasgrāmata. – Rīga: 2006. – 13. lpp.
18. Administratīvā procesa likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
19. Valsts pārvaldes iekārtas likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=63545> (sk. 01.06.2010.).
20. Rīgas domes Satiksmes departamenta 2005. gada 28. novembra vēstule Nr. DS-05-2520-nd, nav publicēta.
21. Rīgas domes 2006. gada 3. maija vēstule Nr. 1-43/RD-06-1151-ap, nav publicēta.
22. Rīgas domes Satiksmes departamenta 2008. gada 15. aprīļa vēstule Nr. DS-08-964-nd, nav publicēta.
23. Rīgas domes 2008. gada 17. maija vēstule Nr. RD 1.35/RD-08-1313-nd, nav publicēta.
24. Baltais M. Iestādes rīcības brīvība un lietderības apsvērumi // Administratīvais process: likums, prakse, komentāri. Rakstu krājums. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2005. – 142. lpp.
25. Schwarze J. European administrative law. – London: Sweet and Maxwell, 1992. – P. 961.
26. Satversmes tiesas 2004. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. 2004-14-01 secinājumu daļas 14. punkts // <http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2004-14-01.rtf> (sk. 01.06.2010.).
27. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2004. gada 3. augusta lēmuma lietā Nr. SKA-190 motīvu daļas 9. punkts // http://www.at.gov.lv/files/archive/departament3/2004/ad030804_1.doc (sk. 01.06.2010.).

28. Administratīvās apgabaltiesas 2004. gada 11. maija lēmums lietā Nr. AA 199-04/4, stājies spēkā 2004. gada 11. maijā // Administratīvās apgabaltiesas nolēmumu apkopojums 2004. gads. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005. – 289.–294. lpp.
29. Resolution (77) 31 on the protection of the individual in relation to the acts of administrative authorities (28.09.1977) // The administration and you: A handbook. – Council of Europe Publishing, 1996. – Pp. 336–345.
30. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1. panta 7. punkts // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=63545> (sk. 01.06.2010.).
31. Levits E. Valsts pārvaldes iekārtas likuma koncepcija // Latvijas Vēstnesis, 26.06.2002., Nr. 95 (2670) // http://www.latvijasvestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=63685&laidiens_id=1947 (sk. 01.06.2010.).
32. Gaillīte D. Ko darīt, lai administratīvais process būtu efektīvāks. Intervija ar Ievu Miezi // Jurista Vārds, 22.08.2006., Nr. 33 (436).
33. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 19. septembra lēmums lietā Nr. SKA-523 // http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2006/ad190906_1.doc (sk. 01.06.2010.).
34. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // http://www.at.gov.lv/files/docs_en/conferences/adm5gadi/jautrite_briede.pps (sk. 01.06.2010.).
35. Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmā daļa ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.10.2006. likumu, 1. panta trešā daļa, 80. panta pirmā daļa, 185. panta ceturtais daļas 9. punkts, 204. panta sestā daļa ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.12.2008. likumu // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
36. Višķere I. Vispārīgais administratīvais akts // http://www.tm.gov.lv/lv/documents/zinas/Visparigais_administrativais_akts.ppt (sk. 01.06.2010.).
37. Administratīvā procesa likuma 1. panta trešā daļa // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
38. Nerets V. Administratīvās tiesības un administratīvais process: Tālmācības studiju kurss II. – Rīga: Biznesa vadības koledža, 2008. – 60. lpp.
39. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002. – 116. lpp.
40. Schwarze J. European administrative law. – London: Sweet and Maxwell, 1992. – Pp. 958–960.
41. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 22. jūnija spriedums lietā Nr. SKA-255 // <http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2006/ad220606.doc> (sk. 01.06.2010.).
42. Ceļu satiksmes likuma 19. panta pirmā daļa // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=45467> (sk. 01.06.2010.); Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumu Nr. 571 “Ceļu satiksmes noteikumi” 4. punkts // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90585> (sk. 01.06.2010.).
43. Konvencijas par ceļu satiksmi II nodaļas 5. panta 1. punkts // http://www.csdd.lv/documents/normativiedokumenti/starptautiskie/k_cs.pdf (sk. 01.06.2010.).
44. Nerets V. Administratīvās tiesības un administratīvais process: Tālmācības studiju kurss II. – Rīga: Biznesa vadības koledža, 2008. – 58. lpp.
45. Višķere I. Administratīvais akts un iestādes faktiskā rīcība // http://www.tm.gov.lv/lv/documents/zinas/AA_FR_jedzieni.ppt (sk. 01.06.2010.).
46. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40. panta pirmā un otrā daļa, 41. panta pirmā daļa un trešās daļas 1. punkts // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=63545> (sk. 01.06.2010.).
47. Konvencija par ceļa zīmēm un signāliem // http://www.csdd.lv/documents/normativiedokumenti/starptautiskie/k_cz.pdf (sk. 01.06.2010.).
48. Ceļu satiksmes likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=45467> (sk. 01.06.2010.).
49. Likuma “Par autoceļiem” 23. panta pirmā daļa // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=65363> (sk. 01.06.2010.).
50. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007. gada 31. janvāra spriedums lietā Nr. SKA-72/2007 // http://www.tiesas.lv/files/AL/janvaris/31_01_07/AT/AL_3101_AT_SKA-72_2007.pdf (sk. 01.06.2010.).
51. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007. gada 5. februāra lēmums lietā Nr. SKA-103/2007 // <http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2007/ad050207.doc> (sk. 01.06.2010.).
52. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 25. janvāra lēmums lietā Nr. SKA-87, nav publicēts; Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 19. jūlija lēmums lietā Nr. SKA-321 // http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2005/ad190705_1.doc (sk. 01.06.2010.).
53. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008. gada 9. maija lēmums lietā Nr. SKA-214/2008 // Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumi un lēmumi 2008. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009. – 405.–409. lpp.
54. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010. gada 22. februāra lēmums lietā Nr. SKA-101/2010 // http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2010/10_ska_101.doc (sk. 18.03.2010.).
55. Vildbergs H. J., Krasts V. Salīdzinošās administratīvās tiesības: lietas un risinājumi. Mācību līdzeklis. Otrais, pārstrādātais un papildinātais izdevums. – Rīga: Latvijas Universitāte, 2002. – 144. lpp.
56. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 9. augusta lēmums lietā Nr. SKA-332 // Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumi un lēmumi 2005. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006. – 825.–829. lpp.

57. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 6. decembra lēmums lietā Nr. SKA-532 // Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumi un lēmumi 2005. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006. – 938.–948. lpp.
58. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002. – 30. lpp., 105.–109. lpp.
59. Aperāne K. Administratīvā tiesas procesa dalībnieki // Administratīvais process tiesā. Autoru kolektīvs Dr. iur. J. Briedes vispārīgā zinātniskā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008. – 103. lpp.
60. Statkus S. Atlīdzinājums administratīvās tiesas procesā // Administratīvais process tiesā. Autoru kolektīvs Dr. iur. J. Briedes vispārīgā zinātniskā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008. – 331. lpp.
61. Levits E. Valsts pārvaldes iekārtas likuma koncepcija // Latvijas Vēstnesis, 26.06.2002., Nr. 95(2670) // http://www.latvijavestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=63685&laidiens_id=1947 (sk. 01.09.2009.).
62. Aperāne K. Administratīvā tiesas procesa dalībnieki // Administratīvais process tiesā. Autoru kolektīvs Dr. iur. J. Briedes vispārīgā zinātniskā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008. – 104.–105. lpp., 108. lpp.
63. Statkus S. Atlīdzinājums administratīvās tiesas procesā // Administratīvais process tiesā. Autoru kolektīvs Dr. iur. J. Briedes vispārīgā zinātniskā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008. – 333. lpp.
64. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-10 motīvu daļas 9. punkts // <http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2006/ad170106.doc> (sk. 01.06.2010.).
65. Briede J. Administratīvais akts. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2003. – 108. lpp.
66. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002. – 113. lpp.
67. Administratīvā procesa likuma 67. un 69. pants // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
68. Briede J. Administratīvais process un cilvēktiesības // http://www.law.lv/admproc/jautrite_briede_administrativais.htm (sk. 15.08.2005.).
69. Deppe J. Daži administratīvās lietvedības jautājumi Vācijas Federatīvajā Republikā // <http://www.cis-legal-reform.org/publication/german-law-russian/voprosy-administrativnogo-proisvodstvo.ru.html> (sk. 15.08.2005.).
70. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002. – 180. lpp.
71. Nerets V. Administratīvās tiesības un administratīvais process: Tālmācības studiju kurss II. – Rīga: Biznesa vadības koledža, 2008. – 67. lpp.
72. Tieslietu ministrijas 2005. gada 13. maija vēstule Nr. 1-10/692-S, nav publicēta.
73. Briede J. Administratīvais akts. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2003. – 118. lpp.
74. Laviņš A., Kramiņa I. Daži aspekti tiesiskās palīdzības principa izpratnē // Administratīvais process: likums, prakse, komentāri. Rakstu krājums. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2005. – 101. lpp.
75. Statkus S., Vaivods K. Administratīvais process un valsts pārvalde: daži pamatjautājumi // Turpat, 116. lpp.
76. Stucka A. Administratīvais process pašvaldībās: problēmas un risinājumi // Turpat, 136. lpp.
77. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002. – 128.–129. lpp.
78. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis; 11. sējums, Nr. 4(116): 112. lpp.
79. Старилов Ю. Н. Административная юстиция. Теория, история, перспективы. – Москва: НОРМА, 2001. – г. 4, § 4 // <http://lawbook.by.ru/Admin/Starilov2/4-4.shtml> (sk. 15.08.2005.).
80. Административное право зарубежных стран. Учебник / Под ред. Козырина А. Н., Шатиной М. А. – Москва: Спарк, 2003. – С. 298.
81. Seerden R., Stroink F. Administrative law of the European Union, its member states and the United States. A comparative analysis. – Antwerpen-Groningen: Intersentia Uitgevers, 2002. – Pp. 107–109.
82. Бергманн В. Административно-процессуальное право Германии. – Москва: Wolters Kluwer, 2007. – С. 35–36.
83. Nerets V. Administratīvās tiesības un administratīvais process: Tālmācības studiju kurss II. – Rīga: Biznesa vadības koledža, 2008. – 60. lpp.
84. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002. – 335. lpp.
85. Эдмаа А., Лопман Э., Паррест Н. и др. Руководство по административному производству. – Тарту: Издательство Тартуского университета, 2005. – С. 322–325.
86. Briede J. Administratīvais akts. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2003. – 115. lpp.
87. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis, 11. sējums, Nr. 4(116), 112. lpp.
88. Stucka A. Administratīvās lietas izskatīšanas stadijas // Administratīvais process: likums, prakse, komentāri. Rakstu krājums. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2005. – 128. lpp.
89. Administratīvā procesa likuma 62. panta otrā daļa // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
90. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis, 11. sējums, Nr. 4(116), 112. lpp.

91. Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmā daļa // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
92. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis, 11. sējums, Nr. 4(116), 113. lpp.
93. Ministru kabineta 1998. gada 15. decembra noteikumu Nr. 456 "Noteikumi par autoceļu valsts aizsardzību un kārtību, kādā ieviešami transportlīdzekļu satiksmes aizliegumi un ierobežojumi" 5. punkts // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=50949> (sk. 01.06.2010.).
94. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis, 11. sējums, Nr. 4(116).
95. Peine F. J. Allgemeines Verwaltungsrecht. 6., neu bearbeitete Auflage. – Heidelberg: Müller, 2002. – S. 98.
96. Administratīvā procesa likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
97. Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumu Nr. 571 "Ceļu satiksmes noteikumi" 55.1. apakšpunkts // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90585> (sk. 01.06.2010.).
98. Konvencijas par ceļa zīmēm un signāliem 6. panta 1. punkts // http://www.csdd.lv/documents/normativedokumenti/starptautiskie/k_cz.pdf (sk. 01.06.2010.).
99. Ceļu satiksmes likuma 6. panta pirmā daļa // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=45467> (sk. 01.06.2010.).
100. Dauksts J., Naudžuns J. R., Smirnovs J., Sviķis J. Ceļa zīmju un apzīmējumu rokasgrāmata. – Rīga: 2006. – 15. lpp.
101. Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumi Nr. 571 "Ceļu satiksmes noteikumi" // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90585> (sk. 01.06.2010.).
102. LVS 85:2009 "Ceļa apzīmējumi" 8.2.3. punkts. – Rīga: Latvijas standarts, 2009. – 27. lpp.
103. Kirikovs P., Pommers J., Blīvis J. u. c. Auto vadītāja ABC. – Rīga: Jumava, 2000. – 165.-166. lpp.
104. Konvencijas par ceļu satiksmi II nodaļas 5. panta 1. punkts // http://www.csdd.lv/documents/normativedokumenti/starptautiskie/k_cs.pdf (sk. 01.06.2010.).
105. Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumi Nr. 571 "Ceļu satiksmes noteikumi" // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90585> (sk. 01.06.2010.).
106. Administratīvā procesa likuma 80. panta pirmā daļa // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
107. Briede J. Administratīvā akta apstrīdēšana: APL 75.-81. pants // Administratīvais process: likums, prakse, komentāri. Rakstu krājums. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2005. – 196. lpp.
108. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis, 11. sējums, Nr. 4(116), 114. lpp.
109. Administratīvā procesa likuma 79. pants // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
110. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis, 11. sējums, Nr. 4(116), 114. lpp.
111. Tieslietu ministrijas 2005. gada 13. maija vēstule Nr. 1-10/692-S, nav publicēta.
112. Tieslietu ministrijas 2005. gada 5. aprīļa atbilde Nr. 1-7.7/1027 uz Rīgas domes 2005. gada 23. marta vēstuli Nr. RD-05-1556-nd, nav publicēta.
113. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis, 11. sējums, Nr. 4(116), 114. lpp.
114. Administratīvā procesa likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 01.06.2010.).
115. Administratīvās rajona tiesas 2008. gada 21. maija spiedums lietā Nr. A42377806, lietvedības Nr. A0249-08/12, stājies spēkā 2008. gada 11. jūnijā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2008/05_2008/21_05_2008/AL_2105_raj_A-0249-08_12.pdf (sk. 01.06.2010.).
116. Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 14. septembra spiedums lietā Nr. A42685509, lietvedības Nr. A-6855-09/44, nebija stājies spēkā, jo iesniegta apelācijas sūdzība, kuru apgabaltiesa uzskatīja par nepamatotu, atzīstot, ka rajona tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to pievienojas pirmās instances tiesas nolēmuma motivācijai // http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2009/09_2009/14_09_2009/AL_140909_A-6855-09_44.pdf (sk. 01.06.2010.); Administratīvās apgabaltiesas 2010. gada 20. augusta spiedums lietā Nr. A42685509, lietvedības Nr. 143/AA43-0932-10/15, stājies spēkā sastādīšanas dienā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2010/08_2010/20_08_2010/AL_2008_apg_AA43-0932-10_15.pdf (sk. 01.09.2010.).
117. Administratīvās rajona tiesas 2008. gada 9. oktobra spiedums lietā Nr. A42589206, lietvedības Nr. A 1680-08/5, stājies spēkā 2008. gada 30. oktobrī // http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2008/10_2008/09_10_2008/AL_0910_raj_A-1680-08_5.pdf (sk. 01.06.2010.).
118. Administratīvās apgabaltiesas 2009. gada 23. aprīļa spiedums lietā Nr. A42506306, lietvedības Nr. 143/AA43-0518-09/19, stājies spēkā 2009. gada 23. aprīlī // http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2009/04_2009/23_04_2009/AL_2304_apg_AA43-0518-09_19.pdf (sk. 01.06.2010.).
119. Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 19. janvāra spiedums lietā Nr. A42412807, lietvedības Nr. A1922-09/15, stājies spēkā 2009. gada 10. februārī // http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2009/01_2009/19_01_2009/AL_1901_raj_A-0346-09.pdf (sk. 01.06.2010.).
120. Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 28. septembra spiedums lietā Nr. A42471908, lietvedības Nr. A2290-09/09, stājies spēkā 2009. gada 19. oktobrī // http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2009/09_2009/28_09_2009/AL_2809_raj_A-2290-09_9.pdf (sk. 01.06.2010.).
121. Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 5. oktobra spiedums lietā Nr. A42471708, lietvedības Nr. A2289-09/09, stājies spēkā 2009. gada 26. oktobrī // http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2009/10_2009/05_10_2009/AL_0510_raj_A-2289-09_9.pdf (sk. 01.06.2010.).

122. Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 6. maija spiedums lietā Nr. A42600507, lietvedības Nr. A0959-09/12, stājies spēkā 2009. gada 27. maijā // http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2009/05_2009/06_05_2009/AL_0605_raj_A-0959-09_12.pdf (sk. 01.06.2010.).
123. Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 17. decembra spiedums lietā Nr. A42661309, lietvedības Nr. A6613-09/44, stājies spēkā 2010. gada 7. janvārī // http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2009/12_2009/17_12_2009/AL_1712_raj_A-6613-09_44.pdf (sk. 01.06.2010.).
124. Administratīvās rajona tiesas 2005. gada 13. decembra lēmums (pieteikuma reģ. Nr. 17310), stājies spēkā 2005. gada 24. decembrī, nav publicēts.
125. Administratīvās rajona tiesas 2006. gada 27. decembra lēmums lietā Nr. A42385906, lietvedības Nr. A3859-06/2, stājies spēkā 2007. gada 9. janvārī, nav publicēts.
126. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008. gada 7. marta lēmums lietā Nr. SKA-213/2008, nav publicēts.
127. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010. gada 22. februāra lēmums lietā Nr. SKA-101/2010 // http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2010/10_ska_101.doc (sk. 01.06.2010.).